

Costin SCURTU

ORGANIZAREA ARMATEI ROMÂNE MODERNE ÎN DOBROGEA, 1878-1894

THE ORGANIZATION OF THE MODERN ROMANIAN ARMY IN DOBRUJA, 1878-1894

***Abstract:** After the solemn reception of the Romanian troops in Bucharest at the end of the Russian-Romanian-Turkish War of 1877-1878, the authorities took action towards the military organization of Dobruja. The annexation of Dobruja to Romania took place in a festive atmosphere, on November 14/27, 1878. At the time, there were four Christian churches in Constanta: Greek, Armenian, Catholic and Bulgarian, several mosques and a synagogue. On February 22, the first major structure of land forces in the area, called "Dobruja Active Division", was set up in Constanta, by High Decree. As far as the integration of the province between the Danube and the Black Sea within the Romanian national system was concerned, the army played an important part in providing the proper framework for the implementation of the Romanian civilian institutions on the right bank of the Danube River. During the last two decades of the 19th century, the main emphasis was on the establishment, the organization, the equipping and training of the ground troops. The main difficulties encountered were of material nature, since the newly independent state could only provide its Ministry of War with a small share of the national budget.*

După primirea solemnă a trupelor române în București, la sfârșitul Războiului ruso-româno-turc din 1877-1878, autoritățile au luat măsuri pentru organizarea militară a Dobrogei. Alipirea Dobrogei la România s-a desfășurat într-o atmosferă festivă, în ziua de 14/27 noiembrie 1878. În Constanța erau, la acea dată, patru biserici creștine: greacă, armeană, catolică și bulgară, mai multe geamii, o sinagogă. La 22 februarie 1879, prin Înaltul Decret se înființa, la Constanța, prima mare structură a forțelor terestre din această provincie, numită Divizia Activă Dobrogea. În procesul de integrare a provinciei dintre Dunăre și Mare în sistemul național românesc, armata a jucat un rol important în asigurarea cadrului propice implementării instituțiilor civile românești pe malul drept al Dunării. În ultimele două decenii ale secolului al XIX-lea, a fost pus accentul pe linia înființării, organizării, înzestrării și instruirii trupelor terestre. Principalele greutăți întâmpinate erau de ordin material, deoarece tânărul stat independent nu putea asigura Ministerului său de Război decât o mică parte din bugetul țării.

Pacea încheiată la sfârșitul Războiului ruso-româno-turc din 1877-1878, cunoscut în istoriografia românească drept Războiul de Independență a României, prin participarea armatei române la luptele din nordul Bulgariei, ca aliat al trupelor țariste, a avut ca rezultat și impunerea retrocedării sudului Basarabiei către Rusia, care oferea în compensație Dobrogea și Delta Dunării. Această manieră a Rusiei de a încheia pacea a

adus relațiile diplomatice cu România în pragul rupturii.¹ Autoritățile române au părăsit județele Bolgrad, Cahul și Ismail, fără a semna vreun act cu cele rusești, venite să preia teritoriul revendicat.²

Delimitarea frontierei în Dobrogea de Sud a creat noi tensiuni în raporturile româno-ruse, cele două părți fiind în pragul unei ciocniri la Arab-Tabia, în apropiere de Silistra.³ Importante trupe rusești erau încartiruite la Tulcea, la Sulina, la Küstenge. S-a mers până la a se da ordin de atac comandantului rus de la Silistra, dacă trupele române nu se retrag. Conflictul a fost aplanat prin retragerea militarilor români din zonă.⁴ Aceste stări conflictuale au avut repercusiuni pe planul politicii externe a proaspătului stat independent.⁵

După primirea solemnă a trupelor române în București și defilarea acestora pe Calea Victoriei (numită până atunci Podul Mogoșoaiei), autoritățile au luat măsuri pentru organizarea militară a Dobrogei, fără a se mai aștepta hotărârile comisiei europene ce lucra la Silistra. La 5 august 1878 a luat ființă, la Pitești, sub comanda generalului Gh. Anghelescu, divizia activă însărcinată să ocupe Dobrogea. Divizia era compusă din următoarele unități: Batalionul 4 Vânători, Regimentele 4, 5 și 7 de linie, Regimentul 2 Roșiori, Regimentul 1 Artilerie, Compania a 2-a Geniu, Escadronul 2 Tren, o secție de infirmerie și ambulanța divizionară. Divizia activă a luat parte, la 8 octombrie 1878, la intrarea triumfală a Armatei Române în București și apoi s-a îndreptat spre Brăila, unde ajunge la 24 octombrie.

Într-o scrisoare adresată tatălui său, principele Carol-Anton de Sigmaringen, la 5/17 noiembrie 1878, Carol scria că: „la finele săptămânii mă voi duce în Brăila, ca să asist la intrarea trupelor mele în Dobrogea”⁶.

Ziua de 13 noiembrie 1878 îi găsește pe Carol I și I. Brătianu stabilind ultimele detalii pentru intrarea armatei române în Dobrogea, iar mai apoi, pe Carol I cu Mihail Kogălniceanu redactând *Proclamația către locuitorii Dobrogei* și stabilind ultimele precizări pentru redactarea ordinului de zi pentru armată. Astfel, au fost numiți prefectii N. Opran pentru Tulcea și G. Ghica pentru Constanța, iar comisar pentru chestiunile trecerii Dobrogei în stăpânire românească a fost numit N. Catargiu.

Alipirea Dobrogei la România s-a desfășurat într-o atmosferă festivă, în ziua de 14/27 noiembrie 1878.

În proclamația către dobrogeni, Carol I afirma că armata română nu intra în acest teritoriu ca forță de cucerire, iar populația provinciei era asigurată că „religiunea voastră, familia voastră, pragul casei voastre, vor fi apărate de legile noastre și nimeni nu le va putea lovi, fără a-și primi legiuita pedeapsă”. Prezența lui Carol I în apropierea

¹ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, București, Editura Enciclopedică, 1998, p. 388.

² Ioan Scurtu, *Istoria Românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, vol. I, *Carol I*, București, Editura Enciclopedică, 2001, p. 111. Cedarea efectivă a celor trei județe din sudul Basarabiei s-a efectuat la 1/13 octombrie 1878, prin retragerea autorităților române și ocuparea teritoriilor de către armata rusă.

³ Chestiunea delimitării frontierei dobrogene ajunsese în impas. Rușii nu acceptau ca românii să se apropie de Silistra, iar ocuparea Arab-Tabiei de către trupele române a stârnit nemulțumiri la Sankt Petersburg.

⁴ Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, vol. X, *Întregitorii*, București, Tipografia „Datina Românească”, 1939, p. 225.

⁵ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1997, p. 246.

⁶ Regele Carol I, *Cuvântări și scrisori*, București, 1909, vol. II, p. 257.

Măcinului a avut un caracter simbolic, deoarece în Dobrogea se aflau încă trupele rusești. Principele a vizitat pentru prima dată teritoriul Dobrogei în octombrie 1879.⁷

Trenul princiar a sosit în gara Brăila în dimineața zilei de 14/26 noiembrie 1878 și, după ce a trecut în revistă trupele de gardă, principele Carol a dat Înaltul Ordin de zi către Armată:

Fiți în mijlocul noilor voștri concetățeni ceea ce ați fost până acum și în timp de pace ca și pe câmpul de onoare, ceea ce cu mândrie constat că vă recunoaște astăzi Europa întreagă, adică model de bravură și de disciplină, apărătorii drepturilor României și înainte-mergătorii legalității și civilizației europene⁸.

În mijlocul orașului Brăila, Carol a primit defilarea trupelor care se îndreptau către port, de unde urmau a fi imbarcate. De pe bastimentul „Ștefan cel Mare”, principele român a asistat la imbarcarea și transbordarea primelor trupe care erau destinate să treacă în Dobrogea: un detașament de roșiori, o companie de vânători, o baterie de artilerie și Regimentul 5 Infanterie de linie. Ajunși pe malul drept al Dunării, principele Carol a salutat trupele, care s-au pornit în marș spre Măcin.⁹

La 17 noiembrie 1878, a sosit în portul Tulcea vaporul „Ștefan cel Mare”, care aducea pe generalul Gh. Anghelescu cu statul său major. În fața Tulcei, vaporul a salutat orașul cu salve de tunuri. La debarcare, generalul român a fost primit de guvernatorul rus cu toate onorurile și de primarul orașului cu pâine și sare. În după-amiaza aceleiași zile au acostat în portul Tulcei și vapoarele „Arpod Foscolo” și „România” cu 16 șleपुरi încărcate de trupe din Regimentul 7 Infanterie de linie, trei baterii de artilerie și două escadroane de cavalerie.¹⁰

La 18 noiembrie, la orele 13⁰⁰, a avut loc intrarea ceremonială a trupelor române în Tulcea, în următoarea ordine: general de divizie Gh. Anghelescu cu statul său major, compus din locotenent-colonel Argintoeanu, maior Șerbănescu, căpitan Popescu, doi ofițeri adjutanți, cu o secție de roșiori. A urmat Regimentul 7 Infanterie, pe plutoane, comandat de colonelul Cantilli, însoțit de locotenent-colonel Teleman; batalioanele, sub comanda maiorilor Pega și Jipa. În urma infanteriei veneau trei baterii de artilerie, urmate de un escadron de roșiori.

Conducătorul trupelor române, Generalul Gh. Anghelescu (str. Toamnei din Tulcea i-a purtat cândva numele) este primit cu tradiționala pâine și sare. Onoarea îi revine celui mai vârstnic dintre fruntașii Tulcei, fostul judecător Costache Boambă.

Iată cum descria un corespondent al cotidianului „Pressa” ceremonialul militar: Cele mai multe case erau împodobite cu drapele și covoare și ticsite de lume la ferestre și la balcoane. Ajungând la arc, generalul – George Anghelescu, n.n. – cu tot statul major, descălecă, și, în sunetul muzicilor, se aduce aici sub arc drapelele armatei. Se dădu comanda „spre închinăciune” și toate trupele și norodul se descoperi. Atunci începu

⁷ Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 112.

⁸ *Trecerea armatei în Dobrogea*, în „Pressa”, XI, 1878 (17 noiembrie), nr. 254, p. 2. *Apud* Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei (1878-1947)*, vol. I (1878-1916), Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 1999, pp. 85-86.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Primirea sărbătorească a autorităților militare românești la Tulcea*, în „Pressa”, XI, 1878 (23 noiembrie), nr. 258, pp. 1-2. *Apud* Stoica Lascu, *op. cit.*, pp. 87-88.

sfințirea apei și, după finirea serviciului divin, în urări entuziaste și repetate, trecu [...] pe sub toate arcurile de triumf și generalul primi defilarea în piața Babadag¹¹.

Corespondentul „Pressei” mai transmitea:

cu toate acestea, mai multe puncte negre se ivesc la orizont [...] pe de o parte Sulina și Chiustange, care rămân încă sub comandamentul militar rus, iar pe de alta, greutatea ce ridică fosta administrație rusă în Tulcea pentru predarea telegrafelor, cazărmilor și a altor localități necesare oricărei administrații publice¹².

Relatând despre plecarea trupelor rusești și venirea celor române, George I. Auneanu scria în continuare:

La începutul lunii decembrie 1878, armata de ocupație rusească părăsi orașul. [...] Armata română de ocupație în oraș se compunea din: Batalionul 4 Vânători, o baterie de artilerie comandată de căpitanul Pașalega, locotenentul D[umitru] Popescu și căpitanul Dr. E[mil] Satmari, precum și două escadroane din Regimentul 2 Roșiori¹³.

De remarcat că trupele rusești au părăsit provincia Dobrogea abia în aprilie 1879. Prefectul de Tulcea, Gh.M. Ghica, telegrafia Ministerului de Interne raportând plecarea ultimilor soldați ruși.¹⁴

La 22 februarie 1879, prin Înaltul Decret nr. 373, se înființa, la Constanța, prima mare structură a forțelor terestre din această provincie, numită Divizia Activă Dobrogea¹⁵. La comanda diviziei a fost numit generalul George Angheliescu.¹⁶ Acesta avea în subordine Regimentele 4, 5 și 7 Infanterie de linie și Batalionul 4 Vânători. Garnizoanele acestor unități s-au fixat ulterior. Consiliul de Război al Diviziei Active Dobrogea a început să funcționeze, ca și Comandamentul Diviziei Active, la Tulcea, până la 16 mai 1883, când a fost mutat la Constanța.¹⁷

Dispozitivul de pază a frontierei a fost constituit, la început, pe două aliniamente, unul care prevedea dispunerea pichetelor grănicerești pe linia de hotar și celălalt, denumit *de acoperire*, situat mai în adâncimea teritoriului. Încă de la sfârșitul anului 1878 s-a început construirea unor cazărmi la Babadag, Sulina, Isaccea și Măcin, precum și a 63 de pichete. Pentru finanțarea lucrărilor amintite a fost deschis un credit de 1.060.000 lei.¹⁸

Efectivul fiecărui pichet se compunea dintr-un ofițer și 20 grade inferioare.¹⁹ La granița din sudul Dobrogei, de la Ostrov la Vama Veche, au fost create 45 de pichete, în nordul provinciei, de la Galați la Gura Stambulului, 25 de pichete, iar pe Litoral au fost

¹¹ *Intrarea ceremonială a trupelor române în Tulcea*, în „Pressa”, XI, 1878 (24 noiembrie), nr. 259, p. 1. Apud Stoica Lascu, *op. cit.*, pp. 89-90.

¹² *Ibidem*.

¹³ Vezi pe larg, Stoica Lascu, *op. cit.*, pp. 748-750.

¹⁴ Nicolina Ursu, *Începuturile administrației românești în Dobrogea (1878-1880)*, în „Analele Dobrogei”, serie nouă, anul V, 1999, nr. 1, p. 96.

¹⁵ *** *Istoricul Diviziei 9 Mecanizate „Mărășești” de la înființare până azi (1879-1981)*, p. 1.

¹⁶ *Monitorul Oficial*, nr. 46, 27 februarie 1879, p. 1235; în locul generalului George Angheliescu, numit la comanda Diviziei 3 teritoriale militare, a fost numit generalul Zefcari Alexandru.

¹⁷ *** *Istoricul armatei române, Administrație, Comandamentele, Corpurile de trupă și serviciile*, București, 1902, p. 12.

¹⁸ *** *Istoria trupelor române de grăniceri*, București, Editura Militară, 1987, p. 194.

¹⁹ Locotenent-colonel Athanasie Napoleon, *Dobrogea și Gurile Dunării*, București, 1891, p. 101.

ridicate 14 pichete, dintre care unul pe Insula Șerpilor.²⁰ În sprijinul pichetelor erau pregătite pentru intervenție subunitățile de acoperire, care se aflau dislocate pe direcțiile principale de interzis. Subunitățile erau din armele Roșiori și Călărași.

Pentru a înțelege atmosfera epocii și rolul pe care îl va juca armata română în regiunea dobrogeană, prezentăm o acțiune a administrației civile la Constanța. În ședința din 13 martie 1879, Consiliul comunal, condus de Anton Alexandridi, și primarul orașului au luat în discuție Regulamentul interior al comunei urbane Constanța și au decis ca acesta să fie tradus „mai întâi, în limbile elenă și turcă, plătindu-se o sumă oarecare să fie traducătorilor, astfel, ca să poată fi înțeles și discutat în Consiliu, precum asemenea se va publica și în limbile enumerate mai sus”²¹.

Astfel, regulamentul a fost votat și aprobat de Consiliu în ședința din 17 aprilie 1879 și avea să fie tipărit după aproape două luni, în limbile română și greacă.²² Regulamentul de la 1879 nu se ocupa prea mult de construcțiile de imobile din oraș, având în vedere, la art. 7, doar dărâmarea clădirilor ce încurcau circulația și amenințau cu prăbușirea lor iminentă viața trecătorilor.

Domnitorul Carol a călătorit în Dobrogea în toamna anului 1879, împreună cu ministrul de Interne, Mihail Kogălniceanu, pe ruta Brăila, Galați, Isaccea, Tulcea, Ghecet, Măcin, Cernavodă, Hârșova, Medgidia, Murfatlar și a ajuns la Küstendje, la 18 octombrie din acel an. Aici, regele a fost întâmpinat la gară de garda de onoare compusă din roșiori. Printre altele, a vizitat spitalul militar și a trecut, pentru prima dată, în revistă unitățile Diviziei Active Dobrogea.²³

Prin Legea de organizare a Dobrogei, din 9 martie 1880, orașul Constanța era declarat comună urbană; art. 47 prevedea că

fiecare comună, fie urbană, fie rurală, se administrează de un consiliu comunal, din sânul căruia, la comunele urbane, ministru de interne, iar la comunele rurale, prefectul, numește un primar revocabil.

Tot acea lege, la art. 72 fixa că

nicio lege, nici un regulament de administrațiune generală, județeană sau comunală, nu poate fi îndatoritoare, decât după ce se publică în chipul hotărât de lege²⁴.

Privitor la organizarea armatei pentru război, Comandamentul superior român a ajuns la concluzia că marile unități militare și comandamentele acestora trebuiau să fie constituite în timp de pace, pentru a se putea instrui și antrena în pregătirea acțiunilor de luptă moderne. În bugetul României pe anul 1880 s-au alocat fonduri (500.000 lei) pentru construirea localului Comandamentului diviziei – înființat la Tulcea – și pentru lucrări de

²⁰ *** *Documente privind istoria militară a poporului român*, (în continuare, DIMPR), iulie 1878-noiembrie 1882, București, Editura Militară, 1974, p. 89.

²¹ S.J.A.N. Constanța, Fond *Primăria Constanța*, Dosar 1/1879, f. 28. Apud *** *Constanța – Mărturii documentare*, pp. 12-13.

²² *Ibidem*, f. 32.

²³ Vezi Mariana Bălăbănescu, *Vizite ale regelui Carol I în orașul și portul Constanța (1879-1914)*, în „Analele Dobrogei”, serie nouă, an VI, 2000, nr. 1, pp. 244-245.

²⁴ *Codul General al României* (Hamangiu), vol. II, pp. 266-272; *** *Constanța – Mărturii documentare*, p. 7.

construcție a unei cazărmi, necesare comenzii unui regiment și unui batalion în garnizoanele Tulcea și Constanța.²⁵

Astfel, în anul 1880 a fost aprobată înființarea a încă 14 regimente de dorobanți peste cele 16 existente în țară. Pe teritoriul Diviziei a V-a²⁶ a fost înființat Regimentul 30 Dorobanți Tulcea-Constanța, cu reședința la Constanța (cuprindea județele Tulcea și Constanța).²⁷ Regimentul de dorobanți dobrogean se compunea din două batalioane, opt companii și un pluton afară din rânduri.

Regimentele de dorobanți 49 și 30 se recrutează pe teritoriul județelor Dobrogei, unde oamenii sunt împărțiți pe companii în număr egal.²⁸ Prin această organizare s-a avut în vedere uniformizarea instrucției dorobanților cu cea a corpurilor de linie. La propunerea ministrului de Război, col. Dimitrie Lecca²⁹, s-a aprobat ca regimentele de dorobanți să poarte numele județelor din care se alcătuiau, pe lângă numărul pe care îl aveau.

Privitor la o mai bună organizare a armatei, s-a avut în vedere înființarea a 4 regimente de călărași peste cele 8 existente în teritoriu. În acest sens, a fost înființat Regimentul nr. 12 Călărași, cu reședința la Constanța, care acoperea județele Tulcea și Constanța. Escadroanele 1 și 2 își aveau reședința la Tulcea, iar escadroanele 3 și 4 erau cantonate în reședința Constanța. Recrutarea efectivului de călărași se făcea din rândul cetățenilor pentru serviciul permanent și prin angajări voluntare din județele din care se compunea.³⁰

La 28 mai 1882, a fost sancționată *Legea organizării comandamentelor armatei*³¹, stabilindu-se capacitatea și misiunea armatei pe timp de pace astfel: a) armata activă cu rezervele ei, compuse din trupe permanente (infanterie, artilerie, cavalerie, geniu) și trupe teritoriale (dorobanți, călărași și pompieri); b) armata de miliții.³²

Potrivit aceleiași legi, teritoriul Dobrogei forma o a cincea regiune și avea doar o singură divizie. Conform articolului 6 din lege, fiecare escadron de tren avea în compunere două divizii de infanterie, o brigadă de cavalerie, o brigadă de artilerie, un batalion de geniu și un corp de armată care se recruta de pe teritoriul său. În fapt, s-a urmărit ca recrutarea să devină regională, și anume:

- infanteria se recruta din regiunile diviziilor;
- cavaleria permanentă, artileria și geniuul - din regiunile corpurilor de armată;
- dorobanții și călărașii - numai din anumite regiuni ale țării.³³

²⁵ Jipa Rotaru, Leonida Moise, Ion Giurcă, Costin Scurtu, *Divizia 9 Mărășești. 120 de ani de la înființare (1879-1999)*, București, Editura Punct, 1999, p. 10.

²⁶ *Monitorul Oastei*, nr. 10/15 aprilie 1880. Divizia dobrogeană a primit o nouă denumire, cea de Divizia V teritorială militară.

²⁷ La numai o lună, la 8 mai 1880, Regimentul 30 Dorobanți din Dobrogea era desființat.

²⁸ *Monitorul Oficial al României*/8 (20) aprilie 1880, p. 2520.

²⁹ Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Enciclopedia de istorie a României*, București, Editura Meronia, 2000, p. 99. A deținut funcția de Ministru de Război în perioada 11 iulie 1879-29 aprilie 1880.

³⁰ *Monitorul Oficial al României*, nr. 1164/8(20) aprilie 1880, p. 2521.

³¹ Legea nr. 1677 din 8 iunie 1882, publicată în „*Monitorul Oastei*”, nr. 19/1882, pp. 475-486.

³² *** *Curs de istoria artei militare. Artă militară românească de la apariție până la Primul Război Mondial inclusiv*, antetitul: A.M.G. [Academia Militară Generală], București, 1968, p. 149.

³³ *Ibidem*; vezi și *Regimentul 2 Pionieri, proprietatea M.S. regelui Carol al II-lea, 75 ani de existență, 1860-1935*, Otopeni, 1935, p. 48.

Legea urmărea repartizarea comandamentelor militare cât mai eficient pe teritorii „în vederea unei rezezi mobilizări”³⁴.

Dobrogea avea o situație aparte, deoarece populația din această provincie fusese dispensată de serviciul militar pe o perioadă de 10 ani. Astfel, autoritățile statului se rezumau doar la a-i chema o săptămână pe lună, pentru a îndeplini obligațiile serviciului militar local.³⁵

În anul 1883, odată cu înființarea Serviciului de Stat Major al marilor unități³⁶, se produce, potrivit legii din 1882, la 1 aprilie 1883, încetarea funcționării Diviziei 5 teritoriale și revenirea la denumirea structurii militare terestre de Divizia Activă Dobrogea. Aceasta avea în compunere trupele terestre locale și cele detașate din regiunile corpurilor de armată, iar reședința diviziei a fost mutată de la Tulcea la Constanța.³⁷

Infanteria fiind socotită principala armă din compunerea oștirii, la 1 aprilie 1884, s-a constituit, în cadrul Diviziei Active, Batalionul de Dorobanți „Dobrogea”, în baza Înaltului Decret nr. 963 din 20 martie 1884, organizat pe 4 companii, dislocate la Constanța, Cernavodă, Babadag și Tulcea. Doi ani mai târziu, la 10 mai 1886, batalionul a primit drapelul de luptă.³⁸ În anul 1889, în baza Înaltului Decret nr. 824 din 8 aprilie 1889, batalionul de dorobanți dobrogean a fost transformat în „al 33-lea regiment de dorobanți”, organizat pe două batalioane, primul cu garnizoana la Tulcea, iar celălalt, la Constanța.³⁹ Regimentul va ajunge la un efectiv de circa zece mii de oameni și va prelua, treptat, serviciul de pază pe toată linia de frontieră a Dobrogei.⁴⁰

La sfârșitul anului 1885, Divizia Activă Dobrogea era alcătuită din: Statul Major al Diviziei, cu 1 general și 10 ofițeri; Biroul administrativ, cu 1 superintendent, 14 ofițeri și 7 subofițeri; Geniu, cu 13 oameni; Serviciul sanitar, cu 1 chirurg-șef, 1 chirurg cu 2 ajutoari, 1 farmacist cu 2 ajutoari, 4 subofițeri, 30 infirmieri; Infanterie, cu 2 regimente a câte 800 oameni fiecare, dislocate unul la Ostrov, iar celălalt la Tulcea; Cavaleria grea, cu 750 oameni; Cavaleria ușoară, cu 1.110 oameni, care compuneau cele două regimente dislocate la Tulcea, Mangalia, Slobozia, Ostrov, Medgidia și Hârșova; Trenul de echipament, cu 1 escadron la Tulcea, cu 150 de oameni.

În total, armata permanentă în Dobrogea număra un efectiv de 3.767 militari, în timp ce armata teritorială avea la arma infanterie 429 oameni și la arma cavalerie, 150.⁴¹ În august 1886, Statul Major al Armatei a terminat întocmirea hărții Dobrogei, la care s-a lucrat timp de mai mulți ani. Era prima hartă exactă publicată referitoare la acest punct geografic european.⁴² Ridicarea topografică la scara 1:10.000, în cazul Dobrogei, din necesitățile cadastrului proprietății, a reprezentat o provocare, între anii 1880 și 1883, pentru Depozitul General de Război, sub conducerea colonelului Constantin Barozzi.

³⁴ Ministerul de Război, *Lege pentru organizarea armatei*, București, Tipografia F. Göbl, 1908, pp. 13-21.

³⁵ Arhivele Naționale Militare (în continuare, A.M.R.), Fond *Franța*, rola 64, cadrul 91.

³⁶ Prin Înaltul Decret nr. 2945 din 29 noiembrie 1882 a fost înființat Marele Stat Major, care cuprindea Statul Major General al Armatei și Serviciul de Stat Major al marilor unități.

³⁷ *** *Istoricul armatei române...*, p. 83.

³⁸ *** *Istoricul Diviziei 9 Mecanizată „Mărășești” 1877-1958*, exemplarul nr. 3, strict-secret, 1959, p. 1.

³⁹ DIMPR, 1894, pp. 430-435.

⁴⁰ *** *Istoria trupelor române de grăniceri*, București, Editura Militară, 1987, p. 194.

⁴¹ A.M.R., Fond *Franța*, rola 64, c. 129-131.

⁴² *Ibidem*, c. 399.

Modelul folosit era harta Europei – publicată de Institutul Geografic din Viena sub conducerea colonelului Joseph von Scheda, din anul 1870 – și prezenta calea ferată Cernavodă-Küstendže.⁴³

Prezența benefică a armatei române în Dobrogea reiese și din contribuția la procesul de modernizare și asigurare a unui serviciu sanitar corespunzător. În primăvara anului 1887, consilierii locali din Constanța au luat în discuție această chestiune, constatând că era nevoie de un medic al orașului, care să nu mai aibă și alte obligații profesionale. La acea dată, medicul Șerban Georgescu îndeplinea prin cumul această sarcină, el fiind medic de Divizie (la Divizia Activă din Dobrogea), precum și medicul „drumului de fier” (adică al Direcției Căii Ferate Cernavodă-Constanța). Fără a reproșa acestuia nimic, primarul Mihail Koiciu susținea, în ședința din 18 mai 1887, necesitatea unui medic al orașului Constanța. În acest sens, se votă atunci trimiterea unei solicitări către ministrul de Interne, care

să exprime dorința ca să aibă un medic exclusiv în serviciul ei, iar nu un medic militar a cărui pozițiune este necompatibilă cu funcțiunea de medic al Comunei⁴⁴.

La 2 iulie 1891, s-a votat legea de unificare a infanteriei române. Regimentele de dorobanți și regimentele de linie devin toate regimente de infanterie. Legea a fost sancționată de regele Carol I prin Înaltul Decret nr. 2.329 din 11 iulie 1891.⁴⁵ Contopirea trupelor s-a efectuat pe divizii prin repartitia a câte două companii din Regimentul de Infanterie de linie al diviziei la cele patru companii ale Regimentului de Dorobanți, rezultând Batalionul 3 de Infanterie permanentă. Batalioanele 1 și 2 au rămas subunități cu schimbul. Prin același decret, s-a stabilit ca fostele regimente de dorobanți astfel organizate să poarte denumiri noi – pe care le-au avut până la decretarea mobilizării din anul 1916.

Apariția primei structuri de jandarmi în județul Constanța a fost la 1 aprilie 1894, când s-a constituit Compania de Jandarmi Constanța. Efectivul companiei era compus dintr-un căpitan, un locotenent, doi sergenți majori plutonieri, un sergent major șef de cancelarie, nouă sergenți șefi de secție, 18 jandarmi călare, în total 30 jandarmi, toți împărțiți pe trei plutoane și cinci secții.⁴⁶

În Dobrogea a luat ființă Regimentul 33 Infanterie Tulcea, care și-a ales ca patroni spirituali pe Sfinții împărați Constantin și Elena. La 10 mai 1896 a primit drapelul de luptă. În cadrul Diviziei dobrogene s-a făcut o reorganizare a unităților sale. În baza Înaltului Decret nr. 1.548, din anul 1894, din Regimentul 33 tulcean s-a desprins Regimentul 34 Infanterie Constanța, care avea patron spiritual pe Sfântul Dimitrie.

⁴³ Sergiu Iosipescu, *Cea dintâi hartă militară modernă românească a Dobrogei (1878)*, în „Buletinul Muzeului Militar Național”, serie nouă, nr. 1/2003, Partea I, București, Editura Oscar Print, 2003, pp. 141-143.

⁴⁴ S.J.A.N. Constanța, *Fond Primăria Constanța*, Dosar 1/1887, f. 58; *** *Constanța – Mărturii documentare*, vol. I, *Regulamente ale administrației locale (1879-1949)*, coord. Virgil Coman, Constantin Cheramidoglu, Constanța, Editura Ex Ponto, 2012, pp. 15-16.

⁴⁵ *Monitorul Oastei*, nr. 28/13 iulie 1891, pp. 913-914.

⁴⁶ În *Legea comunală*, adoptată la 7 mai 1887, se prevedea organizarea Jandarmeriei Rurale, printr-o lege specială. Lipsa resurselor bănești a întârziat aplicarea acestei legi până în anul 1893. *Legea pentru organizarea Jandarmeriei rurale* a fost promulgată prin Decret Regal la 30 august 1893.

Garnizoana noului regiment dobrogean a fost stabilită la Constanța. La 10 mai 1894, regimentul constănțean a primit drapelul de luptă.

Până în anul 1899, regimentele de infanterie dobrogene erau compuse din trei batalioane, dintre care unul permanent și două cu schimbul; după acest an, raportul a fost inversat, ca în anul 1908 întreaga infanterie să devină permanentă.⁴⁷ Asigurarea efectivelor necesare trupelor dobrogene impunea existența unei structuri militare specializate. Aceasta trebuia să selecționeze și să repartizeze recruții, precum și să asigure pregătirea populației și a teritoriului pentru apărare. În organica Regimentului 34 Infanterie, la Constanța, era prevăzut un birou de recrutare cu misiunea de a asigura necesarul de efective la pace și în cazul mobilizării acestei unități militare.⁴⁸

La începutul secolului XX, s-a urmărit întărirea cât mai mult a marilor unități, avându-se în vedere misiunile pe care acestea urmau să le îndeplinească pe câmpul de luptă în condițiile unei dispersări mai mari a forțelor, ceea ce a dus la adoptarea măsurii ca toată artileria de câmp să fie dată organic diviziilor.

⁴⁷ *** *Curs de istoria artei militare*, pp. 149-150.

⁴⁸ Jipa Rotaru, Leonida Moise, Dinu Hondrea, *Centrul militar județean Constanța – trecut și prezent*, Constanța, Editura Europolis, 2002, p. 7.